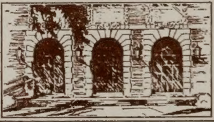
Rare Book & Special
Collections Library
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN
Emblems
096.1
R648n
1611

NVCLEVS EMBLEMATVM SELECTISSIMORVM, QVÆ ITALI VVLGO IMPRESAS vocant priuata induſtria ſtudio ſingulari, vndiq; conquiſitus, non paucis venuſtis inuentionibus auctus, additis carminib, illuſtratus

A
GABRIELE ROLLENHAGIO
MAGDEBVRGENSE.

COLONIÆ
E Muſæo cœlatorio
CRISPIANI PASSÆI.
PROSTANT
Apud Ioãnẽ Ianſoniũ
Bibliopolã Arnhemiẽſẽ

Vmbra Iuuentutis, formæ florentis Imago,
Vt nitet artifici reddita cunque manu.
Exterius talem finxit Natura; quod intus
Mens agitat GENII *eſt; viuet id* INGENIO.

En teres es; hilaris frons, lumina bina gemelli
Sideris! en vegetis ſinciput Ingenij!
ROLNHAGIDAE, *pingat ſi ſingula cunctis, acuta*
Pingere num potis eſt, indolis effigiem?
Valens Cremcouitis.

IN EMBLEMATA D. GABRIELIS ROLLENHAGII.

SIc oculis Templum varijs cœleſte renidet,
Imperiũ Patris omnipotens ſapientis adũbrãs.
Dædala ſic varijs Tellus ſe floribus ornat,
Iucundâ Veris blandum ridentis in horâ.
Adſiciunt tacitis ſpectantes talia ſenſis
Schemata, ſi quibus hæc ſaltim ſpectare lubido eſt.
Quem non ROLNHAGIDÆ *capiunt* EMBLEMATA, *miris*
Picturata notis, aptè diſtincta Figuris,
Vtilibus monitis Vitæ communis ad vſum
Plena, brevi ſenſu res exſinuantia multas;
Ille (nec immerito) Putris Mihi Fungus habetur.

Valens Cremcovius.

CAN-

CANDIDO ET BENEVOLO LECTORI.

NOn minus verum quam tritum eſt illud Horatij.

Omne tulit punctum qui miſcuit vtile dulci.

Videmus enim pleroſque omnes homines quę cumque agunt duabus his rebus metiri, Vtilitate, inquã, & Voluptate: quibus ſi tertia accedat, Honeſtas, enimvero iam nihil ad perfectæ Virtutis deerit actionem. Ad litterarum quidẽ ſtudia quod attinet, vt lubenter quidquid ad animum tam ſcientia imbuendũ quam bonis moribus excolendum facit, in rerum Honeſtarum numero habendum eſſe fatemur; ita illud, credo, nemo negabit, eſſe quædam quæ ad Voluptatem magis quam ad vitæ tam communis quã privatæ Vtilitatem accommodata ſint. Ex hoc genere ſunt qui *Poëticam* quoque artem eſſe cenſent; vt pote qua, illorum judicio, ſine magna iactura facile poſſimus carere: Eqidem *Poëtices* defenſionem hoc loco ſuſcipere animus mihi non eſt; quum & divinum hoc ſtudium ſuopſius clypeo contra omnes calumnias ſatis ſuper que protęgatur, & patronos iam olim in-

venerit , & etiam num inveniat non paucos. Sed vt in ceteris fere omnibus rebus , quamvis eodem genere comprehenſis , magna eſt diverſitas : ita in *Poëmatis* quoque. Equidem ſic ſemper exiſtimaui , ea *Poëmata* quæ non tantum ſyllabarum certis legibus aſtrictarum venuſtam concinnitatem præ ſe ferrent , ſed etiam penitiorem quandam eruditionem , vitæ formandæ aptam , ſpirarent , magni facienda eſſe. At quemadmodum in picturis cordati viri non tam ipſo pulchræ tabulæ aſpectu , quam rei ipſus ſive hiſtoriæ quæ ibi depicta eſt , memoria afficiuntur ; ita honeſtus animus non tam metri volubilitate , quam rerum eo adumbratarum pulchritudine capitur.

Inter omnia vero *Poëmatum* genera non infimum ſibi locum vindicant eæ inventiones ſive animi luſus , qui EMBLEMATA vulgo dicuntur : quibus illa præterea gratia accedit , quod præter litteratam illam Poëſin , ab altera quoque veluti Dea Pictura ſcilicet , non parum ornamenti & cultus accipiant. Ita fit vt & verſibus audiendis aures , & , præſertim artificioſe ſculpta inſpicienda imagine , oculi,

vtri-

vtriuſque vero animus mirifice recreetur atque oblectetur. Sed quemadmodum hodie.

Scribimus indocti doctique Poemata paſſim:

Ita pauci ſemper fuerunt qui in argute in veniendis & apte explicandis his ingenij luſibus excelluerunt. Superiori quidem tempore inter primos *Andreas Alciatus*, magni nominis Iuriſconſultus, parvo quidem ſed docto edito Emblematum libello, magnam laudem co-
quutus eſt: quem *Sambucus*, *H*
nius & alij ſequuti ſunt, qu
paſſu. Et his quidem omni
hoc choro pedem poſu
lubenter relinquim
ne dicere poſſe v
iam elaborar
iſſe. Figuras
æs inciſas da
venuſtis exc
perſpicui,
benevole
eli Rollenb
bes : q

quum ex alijs collegit, tum etiam non paucas ex ſuo ingenio nobis dedit. Earum primam jam in lucem edimus, ceteras, ſi vitam nobis Deus largiatur, deinde addituri. Interim his fruere: & Auctori à Deo fauſta omnia præcare.

Diſce bonas artes, et opes contemne caducas.

VIVITVR INGENIO; CÆTERA MORTIS ERVNT.

Omne malum exſuperat CONSTANS SAPIENTIA *mortem*
Spernit, et aduerſâ Sorte tonante viget.

LEX REGIT, ET hoſtes contrà Ducis ARMA, TVĒTVR
Hunc populum Legis, qui ſacra juſſa facit.

NE TENEAR, poſtica cauet pars vertice raſo,
Cæſariem qui ſcit prendere, fronte, ſapit.

VIRTVTI SORS NVLLA NOCET volat aurea virtꝰ,
Vltra Helicen dum Sors perfida verſat humum.

NON SCEPTRO virgo SED PLECTRO DVCITVR. Aurum
Spernit amor, venerem Muſica blanda mouet.
Eſt hic vterq; tamen fallax Amor, inſtabiliſq;
At firmus vir q[illegible] quem parit vnus erit.

Eſſe pius cupis HVNC ſaltem ADSPICE, qui fuit olī
Tu quod es, et, quod eris, mox erit ipſe, cinis.

CONSILIVM IN tenebris capias et NOCTE profundà.
Humanis obſtat ſensibus alma dies

Non aduerſa timet SPERNITQ́ PERICVLA VIRT,
Illa vel in medio, neſcit obire, mari.

LENTÈ equidem, TAMĒ ATTENTÈ gradior mora nulla eſt;
Si modò ſat benè quò vis, citò ſat venies.

Ὅσσ' ἐνὶ τῷ κόσμῳ εἶχον νῦν πάντα λέλοιπα:
Πάντα λιπὼν κόσμου, πάντα θεοῖο ἔχει.

Nauigo REMIGIO *fœlix* VENTISQ; SECVNDIS,
Sic bene perficiam, quod bene cœpit, iter.

NESCIO QVO VERTAM montem vocat ardua virtꝰ
Huc, illuc Venus et ſplendida Luxuries.
At tu ſi ſapis, Herculeos imitare labores
Sperne voluptatem, deliciasq; fuge.

CONSVMOR miſerum, flammas DVM NVTRIO, lignū,
Officium in damno eſt: nil bene factā iuuāt.

CONCVSSVS SVRGO. Caſus me tollit in altum,
Plaudit vt in medijs Mens cruce preſſa malis.

DVM EXTENDAR, duros ictus tot perfero, nomen
Ob clarum cur quis ferre recuſet idem?

MATVRA mora longa nocet ſpes omnis in alis
Inſtat qui te vult prendere Papilio.

Volue SCOPVM *donec,* LICET ÆGRE, *attingere poſſis,*
Et FRVSTRA, *molem volue reuolue tamen.*

Perfer et obdura Tempestas TRANSEAT *olim,*
Fulgebit puro lætior axe dies.

Grana velut putrefacta nouas meditantur aristas
Sic VITÆ MORS *eſt hæc quoq;* PRINCIPIVM.

Qvid si sic. forſan cubito ſim longior, heu heu.
Non ars Naturæ, corrigit, Ingenium.

Vt potiar patior stimulos pro melle, dolores,
Mille, et mille feram pectore delicias.

CONSEQVITVR QVODCVNQ; PETIT Dictĩnnæ Sagitta,

Et mens conſequitur quod-pia-cunq; petit

Non tū quam crebrò jaculeris, quam bene refert
Contingat metam, miſſa ſagitta ſuam.

DVRABO, et quondam res exſpectabo ſecundas,
Quamvis nunc malè ſit, non malè ſemper erit

Certè VBI TYNDARIS *eſt ibi* TROIA, *vbi bella puella*
Bella mouet telis, æmula turba, ſuis,
At tu, ni Paridis cupias mala fata ſubire,
Cuiq; ſuam ſponſam linque, tuã retine.

Omne malum ſuperat VICTRIX PATIENTIA DVRI
Vt nec ab impoſito pondere PALMA *perit*

Nitere in aduerſis, NON VNO STERNITVR ICTV,
Quæ longo è durâ, tempore, crevit humo.

Nudriſco il buono, il reo ſpegno:
Tra falsa dama il fier ingegno

Astra regunt homines, sapiens DOMINABITVR ASTRIS
Et poterit nobis cautior eſſe malis.

Artibus ac Armis; AB VTRISQ; ego CÆSAR in orbe
Dicor, erunt artes Armaq; noster amor:

PERSEQVAR EXTINCTV̄ te, ô Pyrame qui tua læſit
Viſcera mucro Iecur tranſeat ille meum.
Quis tua caſtra ſequi cupiat, ô ſæue Cupido,
Qui tanta tractus aſperitate tuos?

Vero ardore pari face cum FLAMMESCIT VTERQ;
Is dici meruit non ſimulatus AMOR.

Non mihi condo nemus, ſed gratus POSTERITATI
Quod dederant atavi reddere conſtitui.
Coniugij hic caſti typus eſt, cui ſola propago
Eſt ſcopus, et ſeræ Poſteritatis amor.

En struthum NIL PENNA *iuuat, quod neſciat vti:*
Non PENNA EST *ſcribas quæ facit, vſꝰ erit.*

DVM CLAVVM RECTVM TENEAM nauimq; gubernē,
Vni Committam, cætera cuncta, Deo

SI tē FALLO SCIENS, feriat me ita Iupiter vltor,
Dicebat pangens fœdera ROMA vetus.

SPEQ; METVQ; PAVET calido cor amore peruſtum
Spes est̃ solicitō plena timore venus

COSI VVO PIACER CONDVCE A MORTE,
O che riò et acerba Sorte.

Ad Diuos MANIBVS PVRIS *adeunto, fideli*
Pectore, quò poſſint pondus habere preces.

Garrula quò TENDIS*? quo te furor impia lingua*
Abripit? ah preſſo, diſce tacere, labro.

Βλέψον ἄνω θυμ' ὡς κῆρ ἠελίοιο φάος, σοί
Ἐςι, βοήθει' ἐξ ὐρανίοιο θρόνυ.

FLAVESCENT ſegetes cùm Sol volet, mala Juſto
In meliùs rediget tempore, longa dies.

Naſcentes morimur, FINISQ; AB ORIGINE PĒDET

DE vita ad mortem mors rediuiua trahit.

Exiguus tandem grandis fit ſurculus ARBOR
Abiectusq; puer ſæpe peritus homo

Rebus in aduerſis ſuperati ſorte CORONOR:
Sic Sapiens patiens ſub cruce lætus ouat.

Pallida MORS *æquo pede* SCEPTRA LIGONIBUS ÆQUAT,
Et Regum antè aulas pulſat, et ante caſam.

PAVLATIM leni decurrit arenula lapſu
NON IMPETV delabitur.

Adde parum paruo, paruo ſuperadde puſillum,

Tandem DE PARVIS GRANDIS ACERVUS ERIT.

Perſero, quid faciam? NEQVEO COMPESCERE MVLTOS,
Si vis cedendo vincere, Diſce pati.

Me docet INGENIJ VENTER LARGITOR ET ARTIS,
Calculus impoſitus quod bene trudat aquam.

Musica serva Dei, nobis haec otia fecit:
Illa potest homines, illa mouere Deum.

DISCITE IVSTITIAM: laqueus monet illud et enſis,
Quæ DEVS in Regum dirigit arma manu.

CONSENSV POPVLI REGNVM SVBSISTIT, et vrbes
Pace vigent, ciues si benè conueniant.

QVI ME ALIT EXTINGVIT, qui me fouet et mouet, ille
(Cum minime credo) me necat, hoſtis AMOR.

Vltio certa manet, SEQVITVR SVA POENA NOCENTĒ,
Antè expectatum, Clauda ea diua, venit.

Langueſcunt flores radijs Solaribus vsti;
Per pluuias soliti tollere sponte caput.

Vt PRO GALLINIS, *victoriæ amore, ſalaces,*
Non prædæ, galli bella cruenta mouent.
Sic PRO VIRGINIBVS *certat laſciua iuuentus,*
Atq; etiam ſæuo vulnere ſæpe cadit.

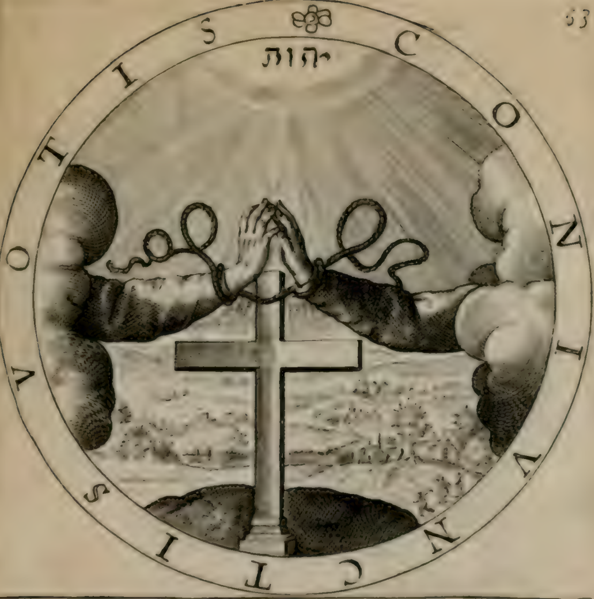
TVTIVS VT POSSIT Figi maris anchora fundo,
Adiuuat humanam piſcis amicus opem.

Ornant mortales taciturna silentia Sanctos,
SPES SILET exſpectãs, danda brabea pijs.

Aduerſo ſapiens FATO PRVDENTIA MAIOR
& Arte malum quiſquis corrigit ille ſapit.

CONIVNCTIS VOTIS, coniuncto pectore quicquid
Poſtulat, hoc CHRISTI grex, ſuper orbe, feret.

Cosi de ben amar porto tormento
Et mor' ogn' hor lieto è contento.
Muſca velut ſequitur flammam, ac ſe ſe inijcit igni
Sic Veneris telis læta iuventa perit.

Hostia grata Deo mens vero attrita dolore,
Cum delicta premunt, hostia sacra DEO

Qui ſcit honore bonos cumulare, et plectere ſontes,
REX erit is REGNI, vera CORONA, sui.

Qui VIGILI STVDIO *Sapientem ſcripta volutat,*
Hic dici doctus, Cur mercatur, habet.

Sunt duo qui faciunt vt REX *in honorę ſit* ARS MARS
Gloria ab ARTE *venit gloria* MARTE *venit*

Judice ſp̄eta Deo, ſuperat FIDVCIA CONSTANS
Omne malum, et Chriſto ſub cruce læta duce eſt.

Oblectant animos Citharæ, Cantusque, Lyræque!
Muſica blandus AMOR plectra mouere docet.
Muſarum purus tamen est caſtusque Cupido:
Ni ſiet, è coetu mox procul eijcitur.

Non te ſed nummos turpiſſima beſtia ſponſ[illegible],
Crede mihi qui te tam bene tractat, amat.
At non longum erit hoc theſauris ille potitus,
Mox aliam quæret ære tuo venerem.

Eſt OCVLATA MANVS NOSTRA· et quod cernere non eſt,
Ipſe pro certo credere poſſe negat.

Pulvis et vmbra ſumus, pulvis nihil eſt niſi fum;
Sed nihil eſt fumus, nos nihil ergò ſumꝰ.

mecū

PORTO domumque meā MEAQVE OMNIA multis

Regibus hoc ipſo ditior et potior.

Et licet in tumbam pes decidat alter, et alter.
Viuat adhuc, ſtudijs INVIGILABO TAMEN.

VIRTVTI FORTVNA COMES, Sudore paratur,
Fructus honos oneris, fructus honoris onus.

O Judæe, DEVS NOBIS HÆC OTIA FECIT,
Nolebas, vellet cum facere illa tibi.

Ex bello pax alma venit, quam poſcimus omnes
In galeis condit pax veneranda favos.

Noſſe Deum, metuiſſe Deum, SAPIENTIA *ſumma eſt.*
Quærere CORRECTVM *hanc nocte dieq; ſolet.*

Εκ ΠΟΝΟΥ ἐςὶ ΚΛΕΟΣ, πόνον ϗ' δεῖ φευγέμεν ἀργὸν,
Οὐ κλέεος μετέχῃ ὃς φύγε πάντα πόνον.

Diſcipulos vt virga nouis ſic virgo maritos
CASTIGAT PVEROS hæc domat, illa viros.
Ergo vis animum iuuenis mollire ferocem:
Des illi vxorem, mox velut agnus erit.

Vana velut nil ſunt, VIGILATÆ inſomnia NOCTIS,
Sic ſpatium eſt, quod in hoc viuimus orbe, NIHIL.

Legibus æternis, MANET IMMVTABILE FATVM,
Non plus fata tamen, quàm pia vota valent.

Carcer: clauſá meo, FORMIDO vulturis vngues,
Duplex pœna premit me, ſatis vna foret.

Inconcuſsa manens ADVERSIS CLARIVS ARDET,
Et duplicat vires Ignibus, ETNA, *nouis.*

Cernite mortales, SIC TRANSIT GLORIA MV̄DI,
Noſter honor cinis, et pulueris v̄bra ſum9.

IVSQVE A LA MORT Je ſuis le voſtre,
Noſtre foy ne partage vng aultre.

CVIQVE SVVM TRIBVAT, pœnas vel præmia Iudex
Lance pari ac æquis omnia ponderibꝫ.

In VIRTVTE MEAM FORTVNAM colloco vincam
Hac ratione nigram, fortiter, Invidiam.

Ως ὄφις ἡ ψυχὴ αἰώνιος ἀλλὰ ῥόδον μὲν
Πρόσκαιρον, κ' ἄμφω ἐν ἑνί εἰσι βροτῷ.

VIRIBVS eſt IVNGENDA modis SAPIENTIA cunctis
Vti qui neſcit robore ſæpe cadit.

Cum SOLVM A SOLE *fœcundum ager omnis ab illo*
Fertilis et frugum munere fœta Ceres.

Culmen ad Aonidum RECTO *contendere* CVRSV
Fert animus Pindi saxa per & tribulos.

SPES ALIT AGRICOLAS meſsis Dea certa futuræ,
Illa jubet fidæ credere ſemen humo.

Poco a Poco come la Lerbetta.
Beuiamo noi, non con la fretta.

TRIBVLAT atq; quatit ſegetes DITESCERE ſperans
Ruſticus, et nobis crux benè noſtra facit.

VICTRIX FORTUNÆ SAPIENTIA ſancta tonãtis,
Durat, et exſuperãs, cuncta pericla, viget.

Alterutrum optandum est, AVT MORS AVT VITA DECORA,
Turpe fugâ vitam quærere: Malo mori.

Augeſcit, DONEC TOTVM, LVNA, IMPLEAT ORBEM,
Gallorum, talis gloria, Regis, erat.

Rebus in aduerſis, VIRTVS LORICA FIDELIS,
Negligit ambiguæ tela maligna Deæ.